

Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet)

Yttrande över

Förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2022–2033

Vi motsätter oss objekt 13, Väg 25, Österleden i Växjö med Fagrabäcks trafikplats samt objekt 30, Station Räfte, i ”Namngivna investeringar i södra Sverige”.

Objekt 13, Väg 25, Österleden i Växjö med Fagrabäcks trafikplats är inte förenlig med klimat- och miljömålen, och fyrstegsprincipen har inte tillämpats. Visserligen har regeringen nyligen givit klartecken till bygget efter en lång överklagandeprocess, men så länge trafikplatsen inte är byggd går den att ompröva. Gör det!

Ska vi bli klimatneutrala krävs att biltrafiken minskar kraftigt. Att bara byta ut bensin- och dieselfordon mot fossilfria räcker inte. Det dröjer mycket länge innan alla bilar tillverkas med koldioxidfritt stål. Bilar tar plats, bullrar, river upp hälsoskadliga partiklar och orsakar olyckor. Batteritillverkningen till elbilar är långt ifrån miljövänlig. Då är det galet att bygga ut Fagrabäcks trafikplats.

Kommunen och Trafikverket gjorde år 2015 en åtgärdsvalsstudie för det övergripande vägsystemet i Växjö stad. Där konstateras att Växjö har ”en oproportionellt stor andel biltrafik jämfört med liknande städer” och att potentialen för att förändra detta är god. I kalkylen för vägbygget vid Fagrabäck tas tvärtom en trafikökning på 25–40 procent för given. Är det inte målen som ska styra?

Enligt trafikverkets egna riktlinjer ska den så kallade fyrstegsprincipen tillämpas för att säkerställa god resurshushållning och hållbar samhällsutveckling. Det första steget, *Tänk om*, är att överväga åtgärder som kan påverka behovet av transporter och resor samt valet av transportsätt. I det andra steget, *Optimera*, prövas åtgärder som ger ett mer effektivt utnyttjande av den befintliga infrastrukturen. Först om varken steg ett eller två löser problemen ska man gå vidare till steg tre, *Bygg om*, och slutligen steg fyra, *Bygg nytt*.

[Skriv här]

Fyrstegsprincipen har inte tillämpats för Fagrabäck. Ingen utredning har gjorts om hur trafiken i rusningstid skulle kunna fås att minska så att den nuvarande rondellens kapacitet räcker (steg 1). Detta är minst sagt anmärkningsvärt.

I Växjö kommuns förslag till ny översiktsplan, som antogs 2021-12-14 men som överklagats, finns en utvecklingsstrategi som bland annat ska främja ett klimatsmart transportsystem. Enligt strategin ska gena kollektivtrafiklinjer med hög turtäthet eftersträvas. Hållplatserna "utrustas så att de blir attraktiva pendlarstationer där bytet till kollektiva färdmedel går smidigt". Här ska finnas "stödsäker cykelparkering, bilparkering med laddstolpar, plats för bilpooler och service av olika slag, till exempel varuutlämning". Sådana pendlarstationer föreslås bland annat vid Risinge, Uråsa och Ingelstad. Även orter utanför Växjö kommun, som Hovmantorp och Tingsryd, bör få en sådan pendlarstation. Detta är en intressant lösning som bör prövas innan trafikplatsen byggs. Avsätt en bråkdel av de trehundra miljoner, som trafikplatsen beräknas kosta, för ett fullskaleförsök.

En annan möjlighet är att sänka hastigheten under rusningstrafik. Det skulle ge ett jämnare flöde och ökad kapacitet till befintlig korsning. I tider då alla resurser måste sättas in för att minska koldioxidbelastningen, ter sig policyn för nationella stamvägar om att kunna hålla 100 km/tim hela vägsträckan som otidsenlig.

Alltså: Riv upp beslutet om Fagrabäcks trafikplats. Lägg åtminstone planerna i malpåse till dess seriösa tänk om-alternativ prövats.

Objekt 30, Station Räfte saknar överensstämmelse med gällande översiktsplan såväl som detaljplan. Dessutom har fyrstegsprincipen inte tillämpats i Trafikverkets bedömningar.

Den åtgärdsvalsstudie för Kust-till-Kustbanan som ligger till grund för underlaget till Infrastrukturplanen förutsätter lokalisering av ett nytt akutsjukhus i Räfte. Sjukhuslokaliseringen har i PBL-planeringen (översiktsplan och detaljplan för själva sjukhuset, antagna 2021-12-14) inte jämförts med miljö- och klimatkonsekvenser av att utveckla sjukhuset på befintlig plats i Växjö centrum, som har ett utmärkt kollektivtrafikläge nära resecentrum och där en stor del av personal och besökare kan gå och cykla till sjukhuset. Såväl översiktsplan som detaljplan är överklagade, bl.a. med hänsyn till ovanstående. Detaljplan för stationsområdet är inte klar.

En ny station i Räfte är helt kopplad till sjukhusets lokalisering, men i de åtgärdsvalsstudier som finns har man inte behandlat steg 1 enligt fyrstegsprincipen, om behovet verkligen finns (tänk om). Regionstyrelsens förslag är starkt ifrågasatt i debatten, och beslutet ännu inte fattat.

Olika lokaliseringar av ännu en station vid Kust-till Kust-banan inom Växjö stad har redovisats i översiktsplaneringen. Dels vid I11-området (där stadsutbyggnad

[Skriv här]

pågå) som skulle kunna betjäna verksamheter, bostäder, handel och Arenastaden med en mängd publika idrottsaktiviteter, och dels vid Brände Udde (nära Teleborg med en stadsdel med mer än 10 000 invånare, Linnéuniversitetet med åtskilligt fler dagliga besökande, studenter och anställda, än Räppesjukhuset, samt lokalt centrum och verksamheter). Men en ordentlig analys av vad en station i Räfte skulle medföra för stadens struktur och utveckling har inte gjorts, utan bara sopats undan när flytt av sjukhuset kommit på tal.

Vi anser att statens medel inte så lättvindigt ska anpassas till regionpolitikernas önskedrömmar, utan mer grundliga utredningar om stationslägets strukturpåverkan, och om vilka transportbehov som verkligen finns. Det finns ett ansvar hos staten att värna regelverket så att en helhetssyn på lokalisering av transportdrivande verksamheter *tillämpas* i planeringen, i stället för att splittra upp i olika delbeslut som i detta fall. Vi har överklagat planbesluten för att få deras laglighet prövad gentemot regelverket, och vi förväntar oss att regeringen respekterar den prövningen och inte föregriper den genom att tilldela medel till en station i Räfte.

Växjö forum¹, styrelsen

gm

Jan-Olof Olson, ordf. och arkitekt

Järda Blix, vice ordf. och arkitekt

Pål Karlsson, sekreterare och översiktsplanerare

---

¹ *Växjö forum* www.vaxjoforum.se är en ideell förening och ett forum för samtal om samhällsbyggande och arkitektur i Växjö stad med omnejd. Föreningen vill främja ett samhällsbyggande och en arkitektur som förenar vetenskap och konst, värnar natur- och kulturmiljö samt bidrar till att samhällets klimat- miljö- och folkhälsomål uppnås. Vi har ca 250 medlemmar.